

CURRENT RELATIONS BETWEEN TURKEY AND AMERICA AND GEORGIA

თურქეთ - აშშ-ის ურთიერთობები თანამედროვე ეტაპზე და საქართველო

Emzar Makaradze

Professor

Department of Oriental Studies,
Batumi Shota Rustaveli State University
Georgia, Batumi, Ninoshvili st. 32/35
ORCID identifier is 0000-0002-8499-9258
emzar.makaradze@bsu.edu.ge
577179745

Beka Makaradze

PhD student

Department of Oriental Studies,
Batumi Shota Rustaveli State University
Georgia, Batumi, Ninoshvili st. 32/35
ORCID identifier is 0000-0002-6276-7819
b.makaradze23@gmail.com
551042395

Abstract

In the 10s of the XXI century, the aggravation of relations between the Turkish Republic and the United States and the beginning of the so-called "Economic Sanctions", imposed by the United States, had a significant impact on Turkey, whose difficult economic situation directly affected the Georgian economy. As it is known, Turkey is one of the largest trade partners of Georgia, so the economic turmoil in Turkey has a direct impact on Georgia. Moreover, the global Covid-19 pandemic, which closed the borders of countries around the world, has been reflected to some extent in the policies of neighboring countries.

When it comes to security and geopolitics, Turkey primarily relies on its own vision. Its highest and fundamental value is the interests of the state, where the government is responsible for the constant pursuit of benefits, which are aimed at protecting national interests. Consequently, the Turkish government believes that strengthening the position of the Kurds could undermine Turkish statehood, so, it acts proactively to manage risks, often using disproportionate force.

It can be said, that the deterioration of the situation between the Republic of Turkey and the United States since the beginning of the 21st century has been on the agenda of the President of Turkey and his ruling Justice and Development Party. The strengthening of the president's power over the past 18 years, legally enshrined in the constitutional referendum on April 16, 2017, the dramatic growth of both internal

and external threats to Turkey, the lack of common goals on a number of issues with Western partners, prompted the Turkish government to desire to strengthen the idea of independence and sovereignty ...

Today, the country's ruling power is trying to pursue an independent domestic and foreign policy that takes into account only the interests of Turkey and does not share the values, goals and spirit of its international partners. Turkey is a member of the North Atlantic Alliance, which enhances its security and stability. The European Union is the country's main trading partner, on which Turkey's economic development largely depends. It is difficult to say how long will Turkey's eastern policy last in this context, which can be hardly called the guarantor of its stability, since the issue of Kurdistan is one of the main problems. The Kurds pose a threat to the great goal that Turkey is fighting for, although broader tasks also exist around it.

Relations with the West are important for Turkey (that is why it is a NATO member), but at the same time, Turkey sees itself as a geopolitical center, which must create a certain reality around itself. Turkey no longer sees herself as part of an alien reality, as it did during the Cold War, when it was part of the Western space. It wants to play the role of an independent player in its region, which has to enter into serious conflicts with other regional leaders.

Maybe Turkey does not have anything directly against the West, it is just that at this stage their interests intersected, therefore, the fact that Turkey sees itself as a regional leader means that it will not give up its regional interests, despite a possible confrontation with the West and other influential players who are trying to pursue their policies in the Middle East, including the United States. The same attitude is felt with regard to the Syrian conflict and the issue of the Syrian Kurds there. Iran and Turkey also have conflicting interests, because they prefer the same region - the Middle East.

The destruction of US-Turkish relations could have detrimental consequences for Georgia's foreign and security policy. In this case, in all likelihood, Turkey will deviate towards Russia, what will lead to an increase in Russia's influence on Turkey, and, consequently, to a proportional increase in Russia's influence on Georgia. Therefore, we believe that improving the Turkey-US and Turkey-NATO relations is very important for Georgia. Turkey is not strategically important for the Middle East policy of the United States and Georgia, but it is possible that with the cooling of relations with Turkey, Washington will view Georgia as a more reliable partner.

Although Georgia does not border Syria, Iraq and Iran, like Turkey, it is an important player against Russia for the United States. In this respect, Turkey is different from Georgia, because Turkey is cooperating to some extent with Russia. "... The United States can view Georgia as a more reliable partner, since it can be said with confidence that Georgia will not turn towards Russia in the near future ".

The question is, to what extent are Russia satisfied with the strained relations between Turkey and the United States? It is obvious that this is beneficial for Russia. V. Putin usually views diplomacy in the context of a zero-sum game. This means that if America loses, it will be beneficial for Russia. 20 years ago, Turkey was a special partner for the United States. Today this is no longer the case, and there is even an active discussion about whether Turkey should be a NATO member. This, of course, is beneficial for V. Putin.

In the face of constant rhetoric and confrontation with the West, Turkey and its President Recep Tayyip Erdogan feel that they are on par with Russia in foreign policy, that they have the same weight in the international arena.

However, in fact, V. Putin has much more power in the world political arena than R. Erdogan, and Russia is a much stronger country than Turkey.

At the same time, the confrontation between the two NATO member states (Turkey and the United States) is not in the interests of another country - Georgia. How does the confrontation between Ankara and Washington affect Georgia? How can our country deal with the current situation?

At the given stage, Turkey has become more aggressive in its demands on neighboring, relatively small countries. Georgia must continue to do what it has done so far with great success. Using its close

relationship with Washington, it must inform Turkey and Russia that due to its partnership with the United States, it will not be able to fulfill some of their demands.

In the future, problems may arise both with NATO's activities in the Black Sea and with the already complex and protracted process of Georgia's accession to NATO. Consequently, this contradiction can have a negative impact on the external security of Georgia.

In light of the tensions between Turkey and the United States, can Georgia act as a buffer for the United States in the Black Sea region, what has been fulfilled by Turkey for years?

It is difficult to determine to what extent the US Congress is ready at this stage to deepen military ties with Georgia and irritate Russia, although the US is expected to increase Georgia's economic and diplomatic involvement. It should also be noted that no country in the Black Sea region has such a reputation and support as Georgia.

Despite tensions in US relations with Turkey, the US is not expected to harm Georgia's bilateral relations. According to Washington, Georgia's rapprochement with Iran is a more serious problem than the issue with Turkey, especially if Georgia violates sanctions against Iran.

If tensions persist between Turkey and the United States, the last one is expected to impose new types of economic and military sanctions against Turkey.

Turkey, which wants to become a country with a "world-class economy" and a liberal democracy, will inevitably have to forge ties with the United States, which in part requires to clearly define and clarify its foreign policy priorities.

We can say that there has been confirmed the hypothesis, which is very important for the American-Turkish political partnership, as well as from the viewpoint of the general security of the Black Sea region. Turkey largely controls the Black and Mediterranean Seas and balances Russian policy in the Caucasus. 1.2 million barrels of oil are transported daily across the Bosphorus. Considering the recent US-Iranian relationship, Turkey's support is significant.

Turkey also has its own interests in relations with the United States. It prioritizes strategic partnership and NATO projects. We are talking about economic projects, the strengthening of military units, the existence of US military bases on its territory, which create security guarantees, and so on. Another important factor is the role of the US mediator in its integration with the European Union.

Thus, we can say that at this stage, Georgia is unlikely to face a threat from Russia and Turkey to the detriment of its interests. However, this does not exclude the emergence of this threat in the future, especially if Turkey does not become a NATO member and if it openly goes against the interests of the United States and the West in general. In this case, much will depend on the international context created for this stage and, above all, on the position of the United States.

If the crisis deepens against Turkey, it is likely that certain types of sanctions will be imposed, what will create even greater problems for Turkey, which is already in a difficult economic situation. This, in turn, will cause difficulties for the Georgian economy, since it is our number one trading partner, and tens of thousands of Georgian citizens work in this country.

Georgia understands that geopolitical realities are strong enough and it will not be easy to change them in the near future. International politics has a historical perspective and depth, and Georgia is viewed in this prism. We can talk about the geographical advantage of any state or region, which lies in the geopolitical advantage and faster accession to NATO. Georgia needs strategic patience until a "window" for opportunity emerges, what means a simultaneous shift in the geopolitical context and harmony of political will. If the diplomatic confrontation between the two NATO member states goes to the battlefield, this will negatively affect not only the Middle East, but also Georgia. According to experts, if Turkey turns away from the United States, the natural result will be a rapprochement between Turkey and Russia.

Keywords: Turkey; USA; Georgia.

ემზარ მაკარაძე

ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო
 უნივერსიტეტის აღმოსავლეთმცოდნეობის
 დეპარტამენტის პროფესორი
 საქართველო, ბათუმი, ნინოშვილის ქ.32/35
 ORCID identifieris 0000-0002-8499-9258
 emzar.makaradze@bsu.edu.ge
 577179745

ბექა მაკარაძე

ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო
 უნივერსიტეტის აღმოსავლეთმცოდნეობის
 დეპარტამენტის დოქტორანტი
 საქართველო, ბათუმი, ნინოშვილის ქ.32/35
 ORCID identifieris 0000-0002-6276-7819
 b.makaradze23@gmail.com
 551042395

აბსტრაქტი

XXI საუკუნის დასაწყისში თურქეთ - ამერიკის შეერთებული შტატების ურთიერთობამ საერთაშორისო საზოგადოების სერიოზული ყურადღება მიიპყრო. „ცივი ომის“ დასრულებიდან დღემდე თურქეთის რესპუბლიკასა და ამერიკის შეერთებულ შტატებს შორის ურთიერთობას, ძირითადად, უსაფრთხოებაზე ზრუნვა განსაზღვრავდა. ორი ქვეყნის საგარეო პოლიტიკაში დროდადრო საერთო, ზოგჯერ კი ერთმანეთისაგან მკვეთრად განსხვავებული, მიზნები იკვეთებოდა. ამის პარალელურად, აღმავლობისა და დაღმავლობის პერიოდები შეინიშნებოდა ეკონომიკურ ურთიერთობებშიც. სწორედ უსაფრთხოების მიღწევის მიზანი წარმართავდა თანამშრომლობას ორ ქვეყანას შორის. ერთ მხარეს იყო „ცივი ომის“ პერიოდში არსებული ორი პოლუსიდან ერთ-ერთის ლიდერი - აშშ, მეორე მხარეს კი - თურქეთი, ახლო აღმოსავლეთის რეგიონში სერიოზული გავლენის მქონე, მაგრამ მნიშვნელოვნად აშშ-ზე დამოკიდებული ქვეყანა.

XXI საუკუნიდან ნატოს ორ წევრ ქვეყანას, თურქეთსა და ამერიკის შეერთებულ შტატებს, შორის არსებული დაპირისპირება არ შედის საქართველოს ინტერესებში. თურქეთი და აშშ საქართველოს პარტნიორი ქვეყნებია. შეერთებული შტატები საქართველოს სტრატეგიული, ხოლო თურქეთი კი ერთ-ერთი უმსხვილესი სავაჭრო პარტნიორია.

მიუხედავად თურქეთისა და აშშ-ის დაძაბულობისა, არ არის მოსალოდნელი ამერიკის მხრიდან საქართველოს ორმხრივ ურთიერთობას რაიმე ზიანი მიადგეს. ვაშინგტონის შეხვედრებით, საქართველოს ირანთან დაახლოება უფრო სერიოზული საკითხი იქნება, ვიდრე თურქეთთან, განსაკუთრებით იმ შემთხვევაში, თუ საქართველო ირანის წინააღმდეგ დაწესებულ სანქციებს დაარღვევს.

საკვანძო სიტყვები: თურქეთი; ამერიკის შეერთებული შტატები; საქართველო.

შესავალი

თურქეთ - აშშ-ის ურთიერთობები და საქართველოს საკითხების შესწავლა თანამედროვე ეტაპზე განაპირობა იმ გარემოებამ, რომ სწორედ XXI საუკუნიდან ნატოს ორ წევრ და საქართველოს სტრატეგიულ, პარტნიორ სახელმწიფოებს დაეძაბათ და გაურთულდათ ურთიერთობები.

როგორც ამერიკის შეერთებულ შტატებს თურქეთთან, ასევე თურქეთსაც გააჩნია საკუთარი ინტერესები აშშ-თან. მისთვის პრიორიტეტულია სტრატეგიული პარტნიორობისა და ნატოს ფარგლებში არსებული პროექტები. მხედველობაში გვაქვს სამხედრო შენაერთების გაძლიერება, აშშ-ის სამხედრო ბაზების არსებობა საკუთარ ტერიტორიაზე, რომელიც უსაფრთხოების გარანტიებს ქმნის და ა.შ. კიდევ ერთი მნიშვნელოვანი ფაქტორია აშშ-ის შუამავლის როლი ევროკავშირთან, რათა მოხდეს მისი ინტეგრაცია.

თურქეთ - აშშ-ის ურთიერთობებისა და საქართველოს საკითხების შესწავლას თანამედროვე ეტაპზე ქართულ ისტორიოგრაფიაში სათანადო ყურადღება არ ეთმობა, არ მოგვეპოვება აღნიშნულ საკითხთან დაკავშირებით ფუნდამენტური სამეცნიერო შრომები.

წინამდებარე სტატიაში პრობლემას უწყვეტ ჯაჭვში განვიხილავთ, რაც საშუალებას გვაძლევს ნათლად წარმოვადგინოთ როგორც საკითხის ისტორიული ასპექტი, ისე მისი დღევანდელი რეალობა. ჩვენ შევეცადეთ მკვეთრი ზღვარი გაგვევლო იმ პრობლემებზე, რომლებმაც აქტიურად იჩინეს თავი თურქეთ - აშშ-ის ურთიერთობებში თანამედროვე ეტაპზე და გვეჩვენებინა, რა გავლენა მოახდინა მან საქართველოზე. მკითხველის განსასჯელია, თუ რამდენად შევძელით ეს.

მეთოდი

სტატიაში კრიტიკული ანალიზის მეთოდით შესწავლილია თურქეთ - აშშ-ის ურთიერთობები თანამედროვე ეტაპზე და მისი გავლენა საქართველოზე. ნაშრომი დაფუძნებულია საკითხის ირგვლივ არსებულ სამეცნიერო ლიტერატურაზე.

შედეგები

1. თანამედროვე ეტაპზე თურქეთ-აშშ-ის და საქართველოს საკითხების შესწავლამ შესაძლებლობა მოგვცა, ნათლად გაგვეაზრებინა საქართველოსათვის სტრატეგიულ და პარტნიორ სახელმწიფოებთან ურთიერთობების საკვანძო საკითხები და ისტორიული ასპექტები.
2. სტატიაში გამიჯნულია თურქეთ-აშშ-ისა და საქართველოს საკითხები თანამედროვე ეტაპზე და ახლებურადაა წარმოდგენილი XXI საუკუნის დასაწყისის პოლიტიკური მდგომარეობა.

მსჯელობა

XXI საუკუნის დასაწყისში, თურქეთის რესპუბლიკასა და ამერიკის შეერთებულ შტატებს შორის ურთიერთობების გაუარესებამ და ამერიკის მხრიდან დაწყებულმა ე.წ. „ეკონომიკურმა სანქციებმა“, მნიშვნელოვანი გავლენა მოახდინა თურქეთზე, რომლის მძიმე ეკონომიკური მდგომარეობა პირდაპირ აისახამეზობელ საქართველოზეც. მოგეხსენებათ,

რომ თურქეთი საქართველოს ერთ-ერთი უმსხვილესი სავაჭრო პარტნიორია, შესაბამისად, თურქეთში ეკონომიკურ ბიძგებს, საქართველოზე პირდაპირი გავლენა აქვს. ამას თან ემატება მსოფლიოში მიმდინარე „კოვიდ-19“-ის პანდემია, რომელმაც ჩაკეტა მსოფლიოს საზღვრები, ყოველივე ამან კი გარკვეული ასახვა ჰპოვა სამეზობლო პოლიტიკაზეც (შავრემიანი.,2020:66).

როდესაც საქმე უსაფრთხოებისა და გეოპოლიტიკის საკითხებს ეხება, თურქეთი, უპირველეს ყოვლისა, საკუთარ ხედვას ენდობა. მისთვის უზენაესი და ფუნდამენტალური ფასეულობა არის სახელმწიფო ინტერესები, სადაც მთავრობა პასუხისმგებელია, იყოს იმ უპირატესობის მუდმივ ძიებაში, რომელიც მიმართული იქნება ეროვნული ინტერესების დასაცავად. შესაბამისად, თურქეთის მთავრობა მიიჩნევს, რომ ქურთების მოძლიერებას შესაძლოა მოჰყვეს თურქეთის სახელმწიფოებრიობის ჩამოშლა და პრევენციულად მოქმედებს რისკების სამართავად, ხშირად არაპროპორციული ძალის გამოყენებითაც.

შეიძლება ითქვას, რომ XXI საუკუნის დასაწყისიდან, თურქეთის რესპუბლიკასა და აშშ-ს შორის გაუარესებული მდგომარეობა თურქეთის პრეზიდენტის და მისი მმართველი „სამართლიანობისა და განვითარების“ პარტიის დღის წესრიგის შედეგია. ბოლო 18 წლის მანძილზე ძალაუფლების პრეზიდენტის ხელში მოქცევამ, რომელიც 2017 წლის 16 აპრილის საკონსტიტუციო რეფერენდუმმა სამართლებრივად გაამყარა, თურქეთის როგორც შიდა, ასევე გარე საფრთხეების კარდინალურმა ზრდამ, მისი დასავლელ პარტნიორებთან მთელ რიგ საკითხებში საერთო მიზნების არქონამ, გამოიწვია ის, რომ თურქეთის ხელისუფლებას გაუჩნდა სურვილი გაეძლიერებინა დამოუკიდებლობისა და სუვერენულობის იდეა.

დღეს ქვეყნის მმართველი ძალა ცდილობს დამოუკიდებელი საშინაო და საგარეო პოლიტიკა გაატაროს, რომელიც ითვალისწინებს მხოლოდ თურქეთის ინტერესებს და არ იზიარებს მისი საერთაშორისო პარტნიორების ღირებულებებს, მიზნებსა და სულისკვეთებას. თურქეთის ჩრდილოატლანტიკური ალიანსის წევრი ქვეყანაა, რაც მის უსაფრთხოებასა და სტაბილურობას ამყარებს. ევროკავშირი კი ქვეყნის მთავარი სავაჭრო პარტნიორია, რომელზეც დიდ წილად არის დამოკიდებული თურქეთის ეკონომიკური განვითარება. ამ მოცემულობაში არავინ იცის, რამდენ ხანს გასტანს თურქეთის აღმოსავლური პოლიტიკა, რომელიც მისი სტაბილურობის გარანტიად რთულად პროგნოზირებადია, რადგან ქურთისტანის საკითხი ერთ-ერთი ძირითადი პრობლემაა.

დასავლეთთან ურთიერთობა თურქეთისთვის მნიშვნელოვანია და ამიტომაც არის ის ნატოს წევრი, მაგრამ ამავე დროს თურქეთი საკუთარ თავს გეოპოლიტიკურ ცენტრად განიხილავს, რომელმაც თავის გარშემო გარკვეული რეალობა უნდა ააწყოს. ის საკუთარ თავს აღარ აღიქვამს სხვისი რეალობის ნაწილად როგორც „ცივი ომის“ დროს, როცა ის დასავლური სივრცის შემადგენელი ნაწილი იყო. მას სურს, საკუთარ რეგიონში დამოუკიდებელი მოთამაშის როლი შეითავსოს, რის გამოც ეწინააღმდეგება ევროკავშირსა და ამერიკის შეერთებულ შტატებს.

თურქეთს, შესაძლოა, უშუალოდ დასავლეთის საწინააღმდეგო არაფერი ჰქონდეს, უბრალოდ, ამ ეტაპზე მოხდა ინტერესთა გადაკვეთა, შესაბამისად იმის გათვალისწინებით, რომ თურქეთი საკუთარ თავს რეგიონულ ლიდერად განიხილავს, ეს იმას ნიშნავს, რომ თურქეთი, მიუხედავად შესაძლო დაპირისპირებისა, არ იტყვის უარს საკუთარ რეგიონულ ინტერესებზე დასავლეთთან და სხვა გავლენიან მოთამაშესთან. მათაც, ვინც ახლო აღმოსავლეთში საკუთარი პოლიტიკის გატარებას შეეცდება, მათ შორის შეიძლება აღმოჩნდეს (როგორც უკვე აღმოჩნდა) ამერიკის შეერთებული შტატებიც. იგივე დამოკიდებულება იგრძნობა სირიის კონფლიქტთან მიმართებით და იქაური სირიელი ქურთების საკითხშიც.

ირანს და თურქეთსაც აქვთ ურთიერთსაპირისპირო ინტერესები, რადგან პრიორიტეტს ერთსა და იმავე რეგიონზე, ახლო აღმოსავლეთზე აკეთებენ (მაკარაძე, 2017:145).

თურქეთ - აშშ-ის ურთიერთობის ეროვნულ საკართველოს საგარეო და უსაფრთხოების პოლიტიკისთვის, შესაძლოა, საზიანო შედეგები მოჰყვეს. ამ შემთხვევაში, დიდი ალბათობით, თურქეთის რუსეთის ღერძისკენ გადახრა მოჰყვება, რაც გამოიწვევს რუსეთის გავლენის ზრდას თურქეთზე, პროპორციულად გაიზრდება რუსეთის ბერკეტები საქართველოზეც. ამიტომ, ვფიქრობთ, რომ თურქეთ-ამერიკისა და თურქეთ-ნატოს ურთიერთობების გაუმჯობესება საქართველოსთვის ძალზედ მნიშვნელოვანია. სტრატეგიული თვალსაზრისით საქართველოს საკითხი - ამერიკის ახლო აღმოსავლეთის პოლიტიკაში ისეთი მნიშვნელოვანი არ არის, როგორც თურქეთია. თუმცა შესაძლოა თურქეთთან ურთიერთობების გაართულებამ და დამაბულობამ საქართველო ამერიკის შეერთებული შტატებისთვის უფრო საიმედო პარტნიორი გახადოს.

მართალია, საქართველოს არ აქვს საზღვარი სირიასთან, ერაყთან და ირანთან, როგორც თურქეთს, მაგრამ საქართველო ამერიკისთვის რუსეთის წინააღმდეგ მნიშვნელოვანი მოთამაშეა. ამ ნაწილში თურქეთი საქართველოსგან განსხვავდება, რადგან თურქეთი რუსეთთან გარკვეულწილად თანამშრომლობს... ამერიკამ, შესაძლოა, განიხილოს საქართველო, როგორც უფრო სანდო პარტნიორი, რადგან ვიცით, რომ საქართველო რუსეთისკენ უახლოეს მომავალში არ შეტრიალდება“ (შავრეშიანი, 2020:71).

ისმება კითხვა - სარგებლობს თუ არა რუსეთი თურქეთსა და ამერიკას შორის დამაბული ურთიერთობით? ცხადია, რუსეთი ამით სარგებლობს. ვ. პუტინი დიპლომატიას, როგორც წესი, ნულოვანი ჯამის თამაშის ჭრილში ხედავს. ეს კი იმას ნიშნავს, რომ თუ ამერიკამ წააგო, ეს რუსეთისთვის მოგება იქნება. „ცივი ომის“ პერიოდში თურქეთი ამერიკის განსაკუთრებული პარტნიორი იყო. დღეს ეს ასე აღარ არის და იმაზეც კი მიდის აქტიური დებატები, უნდა იყოს თუ არა თურქეთი ნატოს წევრი. ეს, რათქმაუნდა, ვ.პუტინის ძალიან აძლევს ხელს.

რიტორიკით და დასავლეთთან მუდმივი დაპირისპირების ფონზე, თურქეთს და მის პრეზიდენტს რ. თ. ერდოღანს უჩნდება განცდა, რომ საგარეო პოლიტიკაში ის რუსეთის თანასწორია და, რომ მასაც იგივე წონა აქვს საერთაშორისო არენაზე.

ვ.პუტინს მსოფლიო პოლიტიკურ არენაზე გაცილებით მეტი ძალა აქვს ვიდრე რ. თ. ერდოღანს და რუსეთი გაცილებით ძლიერი ქვეყანაა, ვიდრე- თურქეთი.

ამასთან, ნატოს ორი წევრი ქვეყნის (თურქეთი და აშშ) დაპირისპირება არ შედის კიდევ ერთი სახელმწიფოს - საქართველოს - ინტერესებში. რა მდგომარეობას უქმნის ანკარასა და ვაშინგტონს შორის დაპირისპირება საქართველოს? როგორ უნდა გაართვას თავი ჩვენმა ქვეყანამ შექმნილ ვითარებას?

თანამედროვე ეტაპზე, თურქეთი საკუთარი მოთხოვნებით მეზობელი, შედარებით პატარა ქვეყნების მიმართ, უფრო აგრესიული გახდა. საქართველომ უნდა გააკეთოს ის, რასაც აქამდეც ძალიან დიდი წარმატებით აკეთებდა. ვაშინგტონთან ახლო ურთიერთობის გამოყენებით, თურქეთსა და რუსეთს უნდა აჩვენოს, რომ ამერიკასთან პარტნიორობის გამო, მათ ზოგიერთ მოთხოვნას ვერ დააკმაყოფილებს.

შესაძლოა, მომავალში პრობლემები შეექმნას როგორც ნატოს აქტიურობას შავზ ღვაზე, ისე საქართველოს ნატოში გაწევრიანების ისედაც გაართულებულ და დროში გაწელილ პროცესს. შესაბამისად, ეს დაპირისპირება შეიძლება უარყოფითად აისახოს საქართველოს საგარეო უსაფრთხოებაზე (მაკარაძე, 2019:83).

რამდენად შესაძლებელია საქართველომ, თურქეთ-აშშ-ის ურთიერთობის დაძაბულობის ფონზე, შავი ზღვის რეგიონში აშშ-ისათვის ბუფერული როლი შეასრულოს, რასაც წლების მანძილზე თურქეთი აკეთებდა და აკეთებს.

რთულია იმის განსაზღვრა, რომ ამ ეტაპზე რამდენადაა ამერიკის კონგრესი მზად იმისთვის, რომ საქართველოსთან სამხედრო კავშირები არსებულზე მეტად გააღრმავოს და რუსეთი გააღიზიანოს, თუმცა აშშ-დან მოსალოდნელია საქართველოს ეკონომიკური და დიპლომატიური ჩართულობის გაზრდა. აქვე უნდა ვთქვათ, რომ მთელს რეგიონში არცერთ ქვეყანას არ აქვს ისეთი რეპუტაცია და მხარდაჭერა, როგორც -საქართველოს.

მიუხედავად თურქეთთან აშშ-ის დაძაბულობისა, ამერიკის მხრიდან, არ არის მოსალოდნელი რაიმე ზიანი მიადგეს მათ ორმხრივ ურთიერთობას. ვაშინგტონის შეხედულებით, საქართველოს ირანთან დაახლოება უფრო სერიოზული საკითხი იქნება, ვიდრე თურქეთთან, განსაკუთრებით იმ შემთხვევაში, თუ საქართველო ირანის წინააღმდეგ დაწესებულ სანქციებს დაარღვევს.

თურქეთსა და აშშ-ს შორის, დაძაბულობის გაგრძელების შემთხვევაში, მოსალოდნელია აშშ-ის მხრიდან ახალი სახის ეკონომიკური და სამხედრო სანქციების შემოღება თურქეთის წინააღმდეგ (მაკარაძე, 2018:133).

თურქეთს, რომელსაც სურს იქცეს „უმაღლესი რანგის მსოფლიო ეკონომიკის“ ქვეყნად და გახდეს ლიბერალური დემოკრატიის სახელმწიფო, აუცილებლად მოუხდება აშშ-თან კავშირების გამყარება, რაც მისგან ნაწილობრივ მოითხოვს თავისი საგარეო პოლიტიკის პრიორიტეტების უფრო მკაფიო გამოკვეთასა და დაზუსტება - წარმართვას.

დასკვნა

შეიძლება ითქვას, რომ დადასტურდა ჰიპოთეზა, რაც საკმაოდ მნიშვნელოვანია აშშ-ისა და თურქეთის პოლიტიკური პარტნიორობისთვის. ამასთანავე, შავი ზღვის რეგიონის საერთო უსაფრთხოების განზომილებიდან გამომდინარე, თურქეთი დიდ წილად აკონტროლებს შავ და ხმელთაშუა ზღვებს და აბალანსებს რუსეთს კავკასიაში. როგორც ცნობილია, ბოსფორის გავლით ყოველდღიურად 1.2 მლნ. ბარელი ნავთობის ტრანსპორტირება ხორციელდება. აშშ-ისა და ირანის ბოლოდროინდელი ურთიერთობების გათვალისწინებით, თურქეთის მხარდაჭერას ირანთან უდიდესი მნიშვნელობა აქვს.

თურქეთსაც გააჩნია საკუთარი ინტერესები აშშ-თან. მისთვის პრიორიტეტულია სტრატეგიული პარტნიორობა და ნატოს ფარგლებში არსებული პროექტები. მხედველობაში გვაქვს ეკონომიკური პროექტების, სამხედრო შენაერთების გაძლიერება, აშშ-ის სამხედრო ბაზების არსებობა საკუთარ ტერიტორიაზე, რომელიც უსაფრთხოების გარანტიებს ქმნის და ა.შ. კიდევ ერთი მნიშვნელოვანი ფაქტორია აშშ-ის შუამავლის როლი ევროკავშირთან, რათა მოხდეს მისი ინტეგრაცია.

ამგვარად, შეიძლება ითქვას, რომ საქართველოსთვის ამ ეტაპზე ნაკლებად მოსალოდნელია იმის საფრთხე, რომ რუსეთი და თურქეთი, აშშ-ის ინტერესების ხარჯზე გარიგდნენ. თუმცა ეს არ ნიშნავს, რომ ასეთი რამ მომავალში არ მოხდება. ასეთი ალბათობა შესაძლოა გაჩნდეს იმ შემთხვევაში, თუ თურქეთი არ იქნება ნატოს წევრი ქვეყანა და იგი ღიად წავა აშშ-ისა და ზოგადად, დასავლეთის ინტერესების წინააღმდეგ. ამ შემთხვევაში ბევრი რამ იქნება დამოკიდებული იმ ეტაპისთვის შექმნილ საერთაშორისო კონექტურაზე და, უპირველეს ყოვლისა, აშშ-ის პოზიციაზე.

კრიზისის გაღრმავების შემთხვევაში, თურქეთის წინააღმდეგ დიდი ალბათობით ამოქმედდება გარკვეული სახის სანქციები, რაც კიდევ უფრო დიდ პრობლემებს შეუქმნის ისედაც მძიმე ეკონომიკურ სიტუაციაში მყოფ თურქეთს.

ეს კი, თავის მხრივ, გართულებებს გამოიწვევს საქართველოს ეკონომიკაზე, რადგან ის ჩვენი ნომერ პირველი სავაჭრო პარტნიორია და საქართველოს ათიათასობით მოქალაქე მუშაობს ამ ქვეყანაში.

საქართველო აცნობიერებს, რომ გეოპოლიტიკური რეალობები საკმაოდ მყარია და მათი ცვლილება მოკლე დროში ადვილად არ მოხდება. საერთაშორისო პოლიტიკას აქვს ისტორიული პერსპექტივა და სიღრმე და საქართველოც ამ პრიზმაში მოიაზრება. შესაძლოა, ვისაუბროთ რომელიმე სახელმწიფოს ან რეგიონის გეოგრაფიულ უპირატესობაზე, რომელიც გეოპოლიტიკურ უპირატესობასა და უფრო სწრაფ გაწევრიანებაში მდგომარეობს. საქართველოს ჰმართებს სტრატეგიული მოთმინება, სანამ შესაძლებლობის ფანჯარა გაჩნდება, რაც ნიშნავს ერთდროულად გეოპოლიტიკური მოცემულობის ცვლილებას და პოლიტიკური ნების ჰარმონიას. თუ ნატოს წევრ ორ ქვეყანას შორის დიპლომატიური დაპირისპირება ბრძოლის ველზე გადაინაცვლებს, ეს არა მხოლოდ ახლო აღმოსავლეთის ქვეყნებზე, არამედ საქართველოზეც იქონიებს უარყოფით გავლენას. რაც, ექსპერტების ვარაუდით, ამერიკასთან დაშორების შემთხვევაში, თურქეთის რუსეთთან დაახლოების ბუნებრივი შედეგი იქნება.

გამოყენებული ლიტერატურა:

- makaradze, b. (2019). „turqet-amerikis sheertebuli shtatebi „civi omis“ shemdgom periodshi (2000-2017)“ : Tbilisi: gamomcemloba „dani“ (monografia qartul enaze). (მაკარაძე, ბ. (2019), „თურქეთ - ამერიკის შერთებული შტატები „ცივი ომის“ შემდგომ პერიოდში (2000-2017 წწ.)“ : თბილისი: გამომცემლობა „დანი“.
- makaradze, e., makaradze, b. (2018). „turqet-amerikis dziritadi problemebi dges“(inglisur enaze). g.weretlis agmosavletmcdneobis instituti. shromebis krebuli – „axlo agmosavleti da saqartvelo“; T.XI. Tbilisi: gamomcemloba, „ilias saxelmwifo universiteti“. (მაკარაძე, ე. მაკარაძე, ბ. (2018). „თურქეთ-ამერიკის ძირითადი პრობლემები დღეს“ (ინგლისურ ენაზე). გ. წერეთლის აღმოსავლეთმცოდნეობის ინსტიტუტი. შრომების კრებული - „ახლო აღმოსავლეთი და საქართველო“, ტ. XI. თბილისი: გამომცემლობა „ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი“.);
- makaradze, b. makaradze, e. (2017). „turqetis respublikisa da amerikis sheertebuli shtatebis urtiertobebi „civi omis“ Semdgom periodshi“. krebuli agmosavletmcdneoba, T.VI. Tbilisi: ivane javaxishvilis saxelobis tbilisis saxelmwifo universitetis gamomcemloba. (მაკარაძე, ბ. მაკარაძე, ე. (2017). „თურქეთის რესპუბლიკისა და ამერიკის შერთებული შტატების ურთიერთობები „ცივი ომის“ შემდგომ პერიოდში“. კრებული აღმოსავლეთმცოდნეობა, ტ.VI. თბილისი: ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის გამომცემლობა.);
- Shavreshiani, g. (2020). „amerikis sheertebuli shtatebi – Turqetis politikuri urtiertobebi tanamedrove periodshi“ : (შავრეშიანი, გ. (2020). აშშ-თურქეთის პოლიტიკური ურთიერთობები თანამედროვე პერიოდში, თბილისი).